

**ХУУЛЬ БОЛОН ОЛОН УЛСЫН ГЭРЭЭ КОНВЕНЦИЙГ АЛБАН ЁСООР ХЭВЛЭН
НИЙТЛЭХ, ХҮЧИН ТӨГӨЛДӨРТ ТООЦОХ, АЛБАН ЁСНЫ ОРЧУУЛГА ХИЙХ ЭРХ ЗҮЙН
ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ТАЛААРХ БУСАД ОРНЫ ТҮРШЛАГА**

*Г.Алтан-Оч (PhD), Ц.Болормаа, И.Жаргалзаяабямба
Д.Жигваагүнсэл, Ө.Мөнхтунгалаа, Б.Нандингэрэл
О.Нарантуяа, Ч.Онончимэг, А.Пагма
Д.Халиун, Г.Чулуун*

Судалгаанд гадаадын 20 орны хууль эрх зүйн актуудын хүрээнд хуулийг албан ёсоор хэвлэн нийтлэх, хүчин төгөлдөрт тооцох эрх зүйн зохицуулалтын талаарх мэдээллийг Хүснэгт 1-ээр, гадаадын 8 орны Олон улсын гэрээ хэлэлцээрийг хэвлэн нийтлэх, албан ёсны орчуулгыг гүйцэтгэх хууль эрх зүйн зохицуулалтын талаарх мэдээллийг Хүснэгт 2-оор тус тус бэлтгэлээ.

Мөн “Олон улсын гэрээ хэлэлцээрийг бүртгэх, нийтлэх тухай НҮБ-ын дүрэм” (Charter of the United Nations), “Олон улсын гэрээний эрх зүйн тухай венийн конвенц” (The Vienna Convention on the Law of Treaties (VCLT)-ыг Англи хэлнээс Монгол хэлэнд бүрэн эхээр нь орчуулсан болно. /Хавсралт/

Судалгаанаас үзэхэд, судалгаанд хамрагдсан 20 орноос 8 нь буюу ОХУ, Молдав, Финланд, Канад, Армен, Украин, Герман, Австри зэрэг оронд хууль, дүрэм журмыг хэвлэн нийтлэх харилцааг зохицуулсан бие даасан хуультай байгаа бол ихэнх улс оронд Үндсэн хууль болон Парламентын тухай хууль, Парламентын дэгийн тухай хуулиар тус тус зохицуулсан байна.

Хууль хүчин төгөлдөр болох, хэвлэн нийтлэх хугацааны тухайд судалгаанд хамрагдсан ихэнх орнуудад хуулийг ёсчлон баталснаас хойш 3-30 хоногийн хугацаанд хэвлэн нийтлэх, хүчин төгөлдөрт тооцохоор зохицуулсан байх боловч зарим нэг оронд хууль ёсчлон батлагдснаар хүчин төгөлдөр болохоор зохицуулжээ.

Ихэнх улс оронд хуулийг албан ёсоор хэвлэн нийтлэх төрийн төв хэвлэл болон цахим хэлбэрээр байршуулах хуулийн нэгдсэн портал сайттай байна. Цахим портал сайтын хувьд Австри улс онцлогтой байна. Австрийн төрийн хэвлэх үйлдвэрт, дараа нь “Print Media Austria” хувьцаат компанид хэвлэгддэг байсан хэвлэмэл хувийг 2004 оноос хойш халж, “RIS” (Холбооны эрхзүйн мэдээллийн систем) системд он-лайн нийтлэгдсэн хувийг албан ёсны хувь гэж үздэг болсон. Энэ нь тухайн үедээ европод цорын ганц бөгөөд анхны тохиолдол байв. Үүнийг 2004 оны “Зарлан тунхагийг шинэчлэх тухай хууль”-ийн дагуу хийж гүйцэтгэсэн болно. Техникийн түвшинд, он-лайн зарлан тунхаг нь цахим гарын үсэг хэрэглэснээр боломжтой болжээ.

ОИГ.МН
СУДАЛГААНЫ САН

Хуулийг албан ёсоор хэвлэн нийтлэх, хүчин төгөлдөрт тооцох талаарх
эрх зүйн зохицуулалт

Хүснэгт 1

№	Улсын нэр	Хууль эрх зүйн акт	Хэвлэн нийтлэх	Хууль хүчин төгөлдөр болох	Албан ёсны хэвлэл, сайт
1	ОХУ	-Үндсэн хууль, хэсэг1, 2 зүйл 107 -"Холбооны үндсэн хуульжсан хууль, холбооны хууль, Холбооны Хурлын танхимуудын эрх зүйн актууд болох, хэвлэн нийтлэх журмын тухай" ⁴⁷ Холбооны хууль ⁴⁸	- Холбооны үндсэн хуульжсан хууль, холбооны хуулийг Ерөнхийлөгч гарын үсэг зурснаас хойш 7 хоногийн дотор албан ёсоор хэвлэн нийтлэнэ. - Холбооны Хурлын танхимуудын эрх зүйн актууд батлагдсанаас хойш 10 хоногийн дотор хэвлэн нийтлэнэ.	Холбооны үндсэн хуульжсан хууль, холбооны хууль, Холбооны Хурлын танхимуудын эрх зүйн актуудад өөрт нь хүчин төгөлдөр болох өөр журам заагаагүй бол эдгээр хууль нь албан ёсоор нийтлэгдсэнээс хойш 10 хоногийн дараа хүчин төгөлдөр болно.	"Парламентын сонин", "Оросын сонин", "Оросын Холбооны Улсын хуулийн эмхэтгэл" ба албан ёсны сайт нь "Эрх зүйн мэдээллийн албан ёсны интернет портал" (www.pravo.gov.ru)
2	Молдав	-Үндсэн хууль, хэсэг 3, 3.зүйл 76 -"Албан ёсны эрх зүйн актууд хүчин төгөлдөр болох, хэвлэн нийтлэх журмын тухай" хууль ⁴⁹	-Хуулийг Ерөнхийлөгч гарын үсэг зурснаас хойш 3 хоногийн дотор Терийн мэдээллийн агентлаг "Moldpress"-д хүргүүлж, Албан ёсны мэдээллийн сэтгүүл "Официальный монитор"-т хэвлэн нийтлэнэ.	Албан ёсны хууль эрх зүйн актууд нь Албан ёсны мэдээллийн сэтгүүл "Официальный монитор"-т нийтлэгдсэн өдрөөс болон хэрэв хуульд өөрт нь хугацаа заагдсан бол тэр хугацаанд хүчин төгөлдөр болно. Хуульд өөрт нь заагдсан хугацаанд хүчин төгөлдөр болсон хуулийг батлагдсанаас нь хойш 10 хоногийн дотор "Официальный монитор"-т нийтлэнэ.	Албан ёсны мэдээллийн сэтгүүл "Официальный монитор", Засгийн газрын албан ёсны web-сайт http://www.gov.md/ro
3	Серби	-Үндсэн хууль 2006. 113 зүйл. Хуулийг ёсчлох ⁴⁹	196-р зүйл. Хууль эрх зүйн актыг хэвлэн нийтлэх Бүх хууль эрх зүйн актууд нь хүчин төгөлдөр болохоос өмнө хэвлэн нийтлэгдсэн байна. Үндсэн хууль, хууль болон дотоод дүрэм журмуудыг төрийн албан ёсны сэтгүүлд (<i>public official journal</i>), автономит мужуудын тогтоол, шийдвэр болон эрх зүйн актууд нь мужийн албан ёсны сэтгүүлд (<i>provincial official journal</i>) нийтлэгдэнэ. Орон нутгийн өөрөө удирдах нэгжийн тогтоол, шийдвэрүүд, эрх зүйн актууд нь орон нутгийн албан ёсны сэтгүүлд (<i>local official journal</i>) нийтлэгдэнэ.	196-р зүйл. Хууль болон бусад эрх зүйн актууд нь хэвлэн нийтлэгдсэнээс хойш 8 хоногийн дараа хүчин төгөлдөр болох бөгөөд хуулийг батлахдаа тухайн хуулийн хүчин төгөлдөр болох хугацааг хугацаанаас өмнө тогтоох үндэслэл гаргасан тохиолдолдт хугацаанаас нь өмнө тогтоож болно. ⁵⁰ Үндэсний Ассамблейн дэг: 247-р зүйл. Үндэсний Ассамблейгаар батлагдсан хууль болон Үндэсний Ассамблейн холбогдох хороодын тогтоол боловсруулах арга зүйн онцгой журмууд нь БНСерби Улсын Албан ёсны сонин (<i>Official Gazette</i>)-д хэвлэн нийтлэгдэнэ. ⁵¹	Албан ёсны сонин (Službeni Glasnik) http://www.sglasnik.com/ http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/pages/home.xhtml

⁴⁷ Федеральный закон "О порядке опубликования и вступления в силу федеральных конституционных законов, федеральных законов, актов палат Федерального Собрания", www.pravo.gov.ru
⁴⁸ Закон Молдовы "О порядке опубликования и вступления в силу официальных актов", <http://base.srbimol.gov.ru>
⁴⁹ Тодруулав. Бүгд Найрамдах Улсын Ерөнхийлөгч нь хуулийг зарлиг гарган ёсчлох, эсхүл хуулийг Парламенттад дахин хэлэлцүүлэхээр бичсэн тайлбарын хамт хуулийг баталснаас 15 хоногоос хэтрэлгүй, хуулийг онцгой журмаар баталсан бол 7 хоногоос тус тус хэтрэлгүй буцаах эрхтэй байна. Буцаагдсан хуулиар дахин санал хураалт явуулахаар шийдвэрлэсэн тохиолдолд нийт гишүүдийн олонхын саналаар батална. Ийнхүү батлагдсан хуулийг Ерөнхийлөгч ёсчлох үүрэгтэй байна. Үндсэн хуульд заасан хугацаанд Ерөнхийлөгч тус хуулийг ёсчлох зарлиг гаргаагүй тохиолдолд, Парламентын спикер тус зарлигаар гаргана.
⁵⁰ http://www.srbija.gov.rs/ci/enice_o_srbiji/ustav.php?change_lang=en
⁵¹ <http://www.parlament.gov.rs/national-assembly/important-documents/rules-of-procedure-%28consolidated-text%29/entire-document---rules-of-procedure.1424.html>

4	Сингапур	-Үндсэн хууль 1963, 58 зүйл. Хууль тогтоох эрх мэдлийг хэрэгжүүлэх ⁵² -22. Н зүйл. Ерөнхийлөгч зарим хуулийг зөвшөөрөхөөс татгалзах эрх ⁵³	58. 2. Хуулийн төслийг Ерөнхийлөгч зөвшөөрч, Албан ёсны сонин (Gazette)-д хэвлэн нийтлүүлсэн өдөр хүчин төгөлдөр болно. Эсхүл энэхүү хууль, Сингапурт хүчин төгөлдөр үйлчилж буй өөр бусад хуульд, өөр өдөр хүчин төгөлдөр болохоор заасан бол тухайн өдөр хүчин төгөлдөр болно.	22.Н. Зөвшөөрөл авахаар өргөн барьсан хуулийг 30 хоногийн дотор Ерөнхийлөгч зөвшөөрөл өгөхөөс татгалзаагүй, эсхүл "дээд шүүхийн зөвлөл"-өөс санал авах хүсэлт гаргаагүй тохиолдолд 30 хоног дууссаны дараагаар Ерөнхийлөгчийг зөвшөөрөл өгсөнд тооцно.	"Сингапурын хууль эрх зүйн актуудын онлайн вебсайт" (Singapore Statutes Online) ⁵⁴ -"Сингапурын төрийн цахим мэдээллийн сэтгүүл" (Electronic gazette) http://www.egazette.com.sg
5	Финланд	-Үндсэн хууль ⁵⁵ , зүйл 79 -Финландын Дүрэм журмын тухай хууль ⁵⁶ , бүлэг 2, зүйл 7	79-р зүйл. Хуулийг Ерөнхийлөгч гарын үсэг зурж, холбогдох яамны сайд хоёр дахь гарын үсэг зурж баталгаажуулан хүчин төгөлдөр болсон даруйд нь Засгийн газар "The Statutes of Finland" цувралд хэвлэн нийтлэнэ. Хуулийг Финланд болон Швед хэл дээр батлан хэвлэн нийтлүүлнэ.	7-р зүйл. Батлагдсан хууль, эрх зүйн актууд нь "The Statutes of Finland" цувралд нийтлэгдсэн өдрөөс болон хэрэв хуульд хүчин төгөлдөр болох хугацаа заагдсан бол тэр хугацаанд хүчин төгөлдөр болно. -Хэрэв хүчин төгөлдөр болох өдрөөсөө өмнө хэвлэгдээгүй бол хэвлэн нийтлэгдсэн өдрөөсөө хүчин төгөлдөр болно.	-Албан ёсны батлагдсан хууль дүрэм журмыг нийтэлдэг "The Statutes of Finland" цуврал сэтгүүл, -Хууль зүйн яамны хуулийн нэгдсэн мэдээллийн портал www.Finlex.fi
6	Канад	Хууль, журмын тухай хууль ⁵⁷ , зүйл 9,10,11,12	-Батлагдсан хуулийг бүртгүүлснээс хойш Хатан хааны албан ёсны хэвлэл болох "Canada Gazette"-д 23 хоногийн хэвлэн нийтлэнэ. Хэвлэлийн хэлбэр маяг ба цахим хэлбэрээр хэвлэхийг оролцуулан бүхий л хэвлэлийн үйл явцыг Зөвлөлийн захирагч хариуцна. -"Canada Gazette" сонины албан ёсны хэвлэлийн цахим хувилбарыг веб сайтад pdf хэлбэрээр байршуулдаг. -"Canada Gazette" сонины албан ёсны хэвлэлийн цахим хувилбарыг веб сайтад pdf хэлбэрээр байршуулдаг.	-Батлагдсан хууль болон эрх зүйн актууд нь бүртгэгдсэн өдрөөсөө хүчин төгөлдөрт тооцогдох бөгөөд зарим тохиолдолд бүртгэгдэхээсээ өмнө хүчин төгөлдөр болно гэж хугацаа заагдсан үед Хууль тогтоох байгууллагаас Нууцын түшмэлд тухайн шалтгааныг тодорхой бичихийг зөвлөдөг.	-Хатан хааны албан ёсны хэвлэл "Canada Gazette" сонин, -Хууль зүй яамны албан ёсны хуулийн нэгдсэн сайт http://laws.justice.gc.ca

⁵² <http://statutes.agc.gov.sg/aol/search/display/view.w3p;page=0;query=DocId%3A%22cd2412ff-fca5-4a64-a8ef-b95b987728e%22%20Status%3Ainforce%20Depth%3A0;rec=0;whole=yes>
⁵³ Singapore Attorney-General's Chamber, Legislative division
The e-Publication Group is responsible for maintaining the Legislation Editing and Authentic Publishing System Versioned Legislation Database (LEAP-VLDB) and the Singapore Statutes Online website to ensure 24/7 online public access to Singapore's written laws.
⁵⁴ https://www.agc.gov.sg/What_We_Do/Legislation_Division/Legislation_Division.aspx
⁵⁵ The constitution of Finland and parliament's rules of procedure - https://www.eduskunta.fi/Fi/ietoeduskunnastajulkaisu/Document/ekj_3+2013.pdf -
⁵⁶ Act on the Statutes of Finland (188/2000) <http://www.finlex.fi/en/laki/kaamokset/2000/en20000188>.
⁵⁷ Statutory Instruments Act R.S.C., 1985, c. S-22 - <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/S-22/>

7	Болгар	Үндсэн хууль ⁵⁸ <i>Тайлбар:</i> Болгарын "Rules of procedure of the national assembly" ⁵⁹ хуульд Үндэсний Ассамблейн олон нийтэд мэдээлэх, хэвлэн нийтлэн процессын талаар нарийвчлан тусгаагүй болно.	88-р зүйл. 3. Үндэсний Ассамблей батласан шийдвэрийг төрийн хэвлэл (State Gazette) /-д баталснаас хойш 15 хоногийн дотор нийтэлж зарлан мэдэгдэнэ. 10-р зүйл. 1. Ерөнхийлөгч нь энэ хуулийн 88-р зүйлийн 3 дахь хэсэгт тогтоосон хугацаанд хуулийг дахин хэлэлцүүлэхээр Үндэсний Ассамблейд буцааж болно. 2. Ийнхүү буцаагдсан хууль Үндэсний Ассамблейн нийт гишүүдийн дийлэнх олонхийн саналаар батлагдсанд тооцно. 3. Үндэсний Ассамблейгаар батлагдсан шинэ хуулийг Ерөнхийлөгч долоон өдрийн дотор хүлээн авч гарын үсэг зурж зарлан тунхагладаг.	5-р зүйл. Бүхий л хэм хэмжэээ тогтоосон актыг хэвлэнэ. Хуульд хүчин төгөлдөр болох хугацааг зааснаас бусад тохиолдолд төрийн хэвлэл /State Gazette/-д хэвлэн нийтэлснээс хойш гурав хоногийн дотор хүчин төгөлдөр болно.	Үндэсний Ассамблейн албан ёсны сайт http://www.parliament.bg
8	Эстони	Үндсэн хууль ⁶⁰ <i>Тайлбар:</i> Эстонийн "Riigikogu Rules of Procedure and Internal Rules Act" ⁶¹ -д хуулийг баталсанаар олон нийтэд мэдээлэх, хэвлэн нийтлэх процессын талаар нарийвчлан тусгаагүй болно.	107-р зүйл. Ерөнхийлөгч хуулийг ёсчлох, албажуулах Ерөнхийлөгч Рийгикогу-аар баталсан хуулийг ёсчлох буюу татгалзсанаас хойш 14 хоногийн дотор Рийгикогу Ерөнхийлөгчийн татгалзсан үндэслэлийг дахин шинээр хэлэлцүүлэн шийдвэр гаргана. Хэрэв Рийгикогу нь ерөнхийлөгчийн будаасан хуулийг хэвээр нь дахин баталсан тохиолдолд Ерөнхийлөгч уг хуулийг зарлан тунхаглана, эсвэл уг татгалзсан хуулийг татгалзсан шалтгааны хамт Улсын дээд шүүхэд санал гаргана. 108-р зүйл. Хууль хүчин төгөлдөр болох тухай Хуульд өөрөөр заагаагүй бол Рийгикогу-аар батлагдсан хууль нь төрийн хэвлэл болох Riigi Teataja-д хэвлэгдсэнээс хойш 10 дахь хоногоос хүчин төгөлдөр болно.	Төрийн албан ёсны хэвлэл "Riigi Teataja" Албан ёсны мэдээллийн сайт https://www.riigiteataja.ee/	
9	Румын	-Үндсэн хууль. 2003 он -Румыны Албан ёсны Хэвлэлийн байгууллагын тухай хууль ⁶²	5-р зүйл. Дараах төрлийн бичиг баримтыг хэвлэнэ: А. Парламентын хууль тогтоомж: а) Хууль, шийдвэр, гишүүдийн санал; б) Парламентийн хоёр Танхимын шийдвэр болон саналууд; III бүлэг Румыны Албан ёсны Хэвлэлд бичиг баримт хэвлэх процедур 10-р зүйл. Румыны Албан ёсны Хэвлэлд хууль тогтоомжийг хэвлэхдээ Төлөөлөгчдийн Танхимын Ерөнхий нарийн бичгийн дарга эсхүл түүний орлогчийн гарын үсэг зурсан эрх бүхий эх хувиыг хүргүүлнэ. 11-р зүйл. Эрх бүхий байгууллага нь Румыны Албан ёсны Хэвлэлд хэвлэн нийтлэх шаардлага хангасан мэдээ, мэдээллийг бичгээр, цаг алдалгүйгээр Ерөнхий Нарийн бичгийн даргад илгээх үүрэгтэй. 12-р зүйл. Баримт бичгийг хэвлэх ажиллагааг хүчингүй болгохдоо зөвхөн хэвлэхийг захиалагчийн хүсэлтээр хүчингүй болгох ба ингэхдээ Ерөнхий нарийн бичгийн даргын зөвшөөрлийн дагуу хүчингүй болгоно. Батлах, нийтлэх явцад гарсан зардлыг хүсэлт гаргасан этгээд даана.	5-р зүйл. Румыны Албан ёсны Хэвлэл (Official Gazette of Romania) нь Румыны төрийн хууль тогтоомжийг хэвлэх албан ёсны хууль зүйн хэвлэл http://www.dreptonline.ro/en_resources/en_official_gazette_romania.php 77-р зүйл. Хуулийг ёсчлох 1. Хуулиудыг Румын Ерөнхийлөгчөөр ёсчлуулахаар өргөн шийжүүлнэ. Хуулийг хүлээн авсанаас хойш 20 хоногийн дотор ёсчилно. 2. Ерөнхийлөгч хуулийг ёсчлохоосоо өмнө хянаж үзээд зөвхөн нэг удаа парламент руу буцааж болно. 78-р зүйл. Хууль хүчин төгөлдөр болох Хууль тогтоомжийг Румыны Албан ёсны Хэвлэлд (Official Gazette of Romania) хэвлэх бөгөөд хэвлэсэнээс хойш 3 хоногийн дотор хүчин төгөлдөр болох ба эсхүл хуульд тусгайлан заасан өдөр хүчин төгөлдөр болно.	

⁵⁸ https://www.constituteproject.org/constitution/Bulgaria_2007?lang=en⁵⁹ <http://www.parliament.bg/en/rulesoftheorganisations>⁶⁰ https://www.constituteproject.org/constitution/Estonia_2011?lang=en⁶¹ <https://www.rigiteataja.ee/en/ell/518112014003/consolide>⁶² Law on organization of "Monitorul Oficial" of Romania Published in the Official Gazette no. 423 of 10 November 1998

10	Бүгд Найрамдах Турк	-Үндсэн хууль -Туркийн Үндэсний Их Хурлын Дэг ⁶³	Дэгийн тухай хуулийн 81-р зүйл. Хэрэв Ерөнхийлөгч хуулийг Ардын Их Хуралд буцаасан бол хуулийг хэсэгчлэн хэвлэхгүй бөгөөд Чуулганы нэгдсэн хуралдаан болон байнгын хороонд хуулийг хэлэлцүүлэхээр буцаана. Ардын Их Хурлаас баталсан хууль Албан ёсны Хэвлэл (Official Gazette)-д хэвлэх хүртэл хүчин төгөлдөр бус байна. Хуульд хугацааг өөрөөр заагаагүй бол Албан ёсны Хэвлэл (Official Gazette)-д хэвлэгдсэн өдрөөс хойш 45 дахь өдөр хууль хүчин төгөлдөр болно.	Үндсэн хууль: 89.1. Бүгд Найрамдах улсын Ерөнхийлөгч нь Үндэсний Их Хурлаас баталсан хууль тогтоомжийг 15 хоногийн дотор ёсчилно. 89.3. Хэрэв Ассамблей хууль батласан бол Бүгд Найрамдах Улсын Ерөнхийлөгч хуулийг хэвлүүлэх ёстой. 91.6. Хууль тогтоомж нь Албан ёсны Хэвлэл (Official Gazette)-д хэвлэгдсэнээр хүчин төгөлдөр болно. Хэрэв хүчин төгөлдөр болох өдрийг тусгайлан заасан бол тухайн өдрөөс хүчин төгөлдөр болно. Тусгайлан заагаагүй бол Албан ёсны Хэвлэл (Official Gazette)-д хэвлэгдсэнээр хүчин төгөлдөр болно.	http://www.resmiegazete.gov.tr/default.aspx Албан ёсны хууль тогтоомжийн сайт
11	Франц	Үндсэн хууль ⁶⁴	Хууль болон зарлигийг Францын хууль зүйн албан ёсны сэтгүүл "Le Journal Officiel"-д хэвлэн нийтэлнэ.	10-р зүйл. Эцэслэн баталсан хуулийг Засгийн газарт шилжүүлснээс хойш 15 хоногийн дотор Ерөнхийлөгч батламжилна. ⁶⁵	Францын албан ёсны сэтгүүл le Journal Officiel
12	БН Солонгос	Үндсэн хууль, 53-р зүйл	ҮХ-ийн 53 дугаар зүйл. ⁶⁶ 1. Ассамблейгаас батлагдсан хуулийг Засгийн газарт хүргүүлснээс хойш 15 хоногийн дотор Ерөнхийлөгч соёрхон батална. ⁶⁷	Үндэсний Ассамблейн албан ёсны хэвлэлд хэвлэгдсэнээр хүчин төгөлдөр болно.	-
13	Хорват	-Үндсэн хуулийн 89-р зүйл ⁶⁸ - Парламентын тухай хуулийн 169-р зүйл ⁶⁹	Үндсэн хууль, түүнийг дагаж мөрдөх журмын тухай хуулийн дагуу парламентаас баталсан хууль бусад шийдвэрийг төрийн төв хэвлэл "Narodne novine" болон "Parliament's bulletin" сэтгүүлд хэвлэн нийтлэнэ. Парламентын Тамгын газрын нарийн бичгийн дарга батлагдсан хууль бусад шийдвэрийг төрийн төв хэвлэл "Narodne novine" болон "Parliament's bulletin" сэтгүүлд хэвлэн нийтлэх, хяналт тавих үүрэгтэй.	Парламентаас баталсан хуулийг 8 хоногийн дотор Хорватын Ерөнхийлөгч ёсчилсноор хүчин төгөлдөрт тооцно.	-Албан ёсны сэтгүүл "Narodne novine", - "Parliament's bulletin"

⁶³ Rules of procedure of the Grand National Assembly of Turkey
⁶⁴ <http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/english/constitution/constitution-of-4-october-1958-25742.html>
⁶⁵ <http://about-france.com/political-system.htm>
⁶⁶ http://korea.assembly.go.kr/res/low_02_read.jsp?boardid=10000000036
⁶⁷ http://korea.assembly.go.kr/res/low_03_read.jsp
⁶⁸ www.constituteproject.org
⁶⁹ <http://www.sabor.hr/acts-of-parliament>

14	Унгар	-Үндсэн хуулийн 6-р зүйл ⁷⁰	Парламентаас баталсан хууль бусад шийдвэрийг Улсын Их Хурлын дарга гарын үсэг зурж ёсчилсны дараа Ерөнхийлөгчийн тамгын газарт илгээнэ. Ерөнхийлөгч Парламентаас баталсан хууль бусад шийдвэрийг баталгаажуулж гарын үсэг зурснаас хойш ажлын 5 хоногийн дотор төрийн төв хэвлэл "Magyar Kézilap" сэтгүүлд хэвлэн нийтлэнэ.	Парламентаас баталсан хууль бусад шийдвэрт хүчин төгөлдөр болох хугацааг өөрөөр заагаагүй бол Төрийн төв хэвлэл "Magyar Kézilap" сэтгүүлд хэвлэн нийтлэгдсэнээс хойш 5 хоногийн дараа хүчин төгөлдөр болно.	-Албан ёсны сэтгүүл "Magyar Kézilap", http://www.magyarkezlapi.hu/ -Эрх зүйн мэдээллийн албан ёсны интернет портал ⁷¹ (http://www.njt.hu/)
15	Нидерланд	Үндсэн хуулийн 88-р зүйл ⁷¹	Хууль болон бусад шийдвэрийг хэвлэхдээ парламентын хуульд заасны дагуу хэвлэнэ.	Батлагдсан хууль болон бусад шийдвэрт хууль зүйн сайд гарын үсэг зурж, засгийн газрын албан ёсны тогтмол хэвлэл "Staatscourant" gazetta-д хэвлэгдсэнээр хүчин төгөлдөр хэрэгжинэ. ⁷²	Албан ёсны хэвлэл "Staatscourant" gazetta
16	Армен	-Үндсэн хуулийн 6-р зүйл - Эрх зүйн баримт бичгийн тухай хуулийн 62-р зүйл.	-БНАрмен улсын албан ёсны сэтгүүл, БНАрмен улсын тогтоол шийдвэрийн агентлаг нь Армен улсын хууль болон бусад шийдвэрийг хүлээн авсан өдрөөс 10 хоногийн дотор хэвлэн нийтлэх үүрэгтэй. -БНАрмен улсын албан ёсны сэтгүүл нь долоо хоног бүрийн Лхагва гаригт, БНАрмен улсын тогтоол шийдвэрийн эмхтгэл нь сар бүрийн 1, 15-нд хэвлэгддэг. -Хэрэв хэвлэлийн өдөр амралтын өдөр таарвал дараагийн ажлын өдөр хэвлэн нийтлэх бөгөөд албан ёсны хэвлэн нийтлэх ёстой байсан өдрийг тэмдэглэн бичсэн байна. -Армений хууль зүйн яам нь батлагдсан хууль, бусад шийдвэрийг албан ёсны агентлагт хүргүүлэх бөгөөд тус агентлаг нь улсын төсвөөс санхүүжинэ.	Армен улсын хууль болон бусад шийдвэр нь БНАрмен улсын албан ёсны сэтгүүл, БНАрмен улсын тогтоол шийдвэрийн эмхтгэлийн аль нэгэнд хэвлэгдсэнээр хүчин төгөлдөр хэрэгжинэ. ⁷³	Албан ёсны сэтгүүлд: 1."Official journal of republic of Armenia", 2."Agency regulatory acts of the Republic of Armenia"
17	Украин	-Украины Үндсэн хууль, Зүйл 94 - Украины Ерөнхийлөгчийн "Эрхзүйн хэм хэмжээ тогтоосон Акт"ыг нийтэд албан ёсоор ил болгох (официальное обнародование хийх) журмын тухай Зарлиг (10.06.1997 г. N 503/97) –ийн 1 –т;	"... хуулийг батлагдсан ба гарын үсэг зургадсанаас нь хойш 15 хоногт багтаан албан ёсны хэвлэлд албан ёсоор нийтэлнэ гэж заасан. Зарим тохиолдол (ч.4 ст.1 – Зарл. N 503/97) –д, онц чухал хууль тогтоомжийг Улсын Радио ба ТВ –ийн шугамаар нийтэд ил болгож болно; Зарлигт "албан ёсны хэвлэл" –ийн нэрийг тухайлан заасан байна." ⁷⁴	Украины Дээд Рада –аар баталсан хууль, Дээд Рада –ийн дарга гарын үсэг зурж, Украины Ерөнхийлөгчид даруй илгээнэ. Украины Ерөнхийлөгч хуулийг хүлээж авсанаасаа хойш 15 хоногийн дотор уг хуульд гарын үсэг зурж батламжлан нийтэд ил болгоно, эсхүл дахин хэлэлцүүлэхээр Дээд Рада –д буцаана. Ерөнхийлөгч тогтоосон хугацааны дотор "хуулийг буцаагаагүй" бол уг хуулийг батламжлагдсанд	Албан ёсны хэвлэлүүд: Үүнд: -"Офіційний вісник України"; -"Ведомости Верховной Рады Украины"; -"Урядовий курьер" сонин;

⁷⁰ www.constituteproject.org

⁷¹ www.constituteproject.org

⁷² <http://www.houseofrepresentatives.nl/>

⁷³ <http://www.parliament.am/>

⁷⁴ Ведомости Верховной Рады Украины (ВВР), 2004, N 50, ст.540)

				тооцно. Ерөнхийлөгчийн зүгээс "албан ёсоор буцаагдсан (хориг тавигдсан) хууль" –ийг Дээд Рада (нийт бүрэлдэхүүний 2/3 –ын дэмжлэгээр) өөрчлөхгүйгээр дахин баталсан бол Ерөнхийлөгч уг хуулийг шууд (буцаах эрхгүй) батламжилна. Энэ тохиолдолд, хэрэв Ерөнхийлөгч батламжлахаас татгалзвал, Дээд Рада –ийн дарга гарын үсэг зуран батламжилна, улмаар нийтлэгдэнэ. Хуулийг (догтор нь хугацаа тухайлан заагаагүй бол) албан ёсоор нийтлэгдсэнээс нь хойш 10 хоногийн дараа дагаж мөрдөж эхэлнэ. Хуулийн хүчин төгөлдөр үйлчилж эхэлсэн хугацааг тогтоохдоо албан ёсны 3 хэвлэлийн аль эхэнд хэвлэсэн огнооноос тооцно.		- Казахстаны "Парламентын мэдээлэл"-д;
18	Казахстан ⁷⁵	Ерөнхийлөгчийн 1995 оны 2679 дүгээр зарлигийн 27 дугаар зүйлд Ерөнхийлөгчийн 1995 оны 2679 дүгээр зарлигийн 27 дугаар зүйлд ⁷⁶ Казахстан Улсын хууль, Казахстаны Ерөнхийлөгчийн хуультай адилтаасан зарлигийг хэвлэн нийтлэхдээ:	-Засгийн газраас гаргасан журмын дагуу сонгон шалгаруулалтад эрх авсан үндэсний хэмжээний сонин хэвлэлүүдэд төрийн хуулийг албан ёсоор нийтлүүлнэ.		- Албан ёсоор хэвлэн нийтлэгдсэн өдрөөс хойш хуанлийн 10 хоногийн дараа хүчин төгөлдөр үйлчилж эхэлнэ. ⁷⁷ - Ард нийтийн санал асуулгаар баталсан Үндсэн хууль, мөн Үндсэн хуульчилсан хуулийг албан ёсоор хэвлэн нийтэлсэн өдрөөс эхлэн (хуулийн агуулгад нь энэ тухай өөрөөр заагаагүй бол) хүчин төгөлдөр мөрдөгдөнө. ⁷⁸	- Казахстаны "Парламентын мэдээлэл"-д;
		Казахстаны парламентын болон түүний Палатуудын тогтоолыг хэвлэн нийтлэхдээ:	- Засгийн газраас гаргасан журмын дагуу сонгон шалгаруулалтад эрх авсан үндэсний хэмжээний сонин хэвлэлүүдэд төрийн хуулийг албан ёсоор нийтлүүлнэ.		- Тогтоолын агуулгад "дагаж мөрдөх хугацааны талаар" өөрөөр заагаагүй бол тэдгээрийг ёсчлогдсон өдрөөс нь дагаж мөрдөнө. - Хуулийг дагаж мөрдөх хугацааг товлосон тогтоолын төслийг, тухайн хуулийн төсөлтэй нь хамт парламентаар хэлэлцэх бөгөөд, энэ тохиолдолд уг тогтоол	- Казахстаны "Парламентын мэдээлэл"-д;

⁷⁵ Тодруулаа: Казахстан улсын хууль тогтоомжид эрхзүйн актыг батлах, ёсчлох, хэвлэн нийтлэх, дагаж мөрдөхийг болон тухайн актыг хүчин төгөлдөр үйлчилж эхлэх хугацааг тэр бүр нарийн заалгүй, тэдгээрийг багц ерөнхий ойлголтын хүрээнд "хамтруулан, бүрхэх орхисон" байдлаар зарим талаар ажиглагдсан. Казахстан Улсын Эрхзүйн хэм хэмжээ тогтоосон актыг тухай хууль (1998) зөвхөн "хуулийн тухай хууль" биш, илүү өргөн агуулгатай. Казахстан Улсын Хууль зүйн сайдын 2002 оны 125 дугаа тушаалд "эрхзүйн хэм хэмжээ тогтоосон аливаа акт "улсын эрхзүйн актыг нэгдсэн бүртгэлд орсны дараа хүчин төгөлдөр болно" гэсэн нь "гүйцэтгэх эрх мэдлийн хүрээнд" гарсан баримт бичигт илүү хамаатах өгүүлэмж юм.

⁷⁶ [http://cons.paras.uz/asp.asp=0005]

⁷⁷ (Казахстаны "Эрхзүйн хэм хэмжээ тогтоосон Актын тухай хуулийн 36 дугаар зүйл)

⁷⁸ (Казахстан Улсын Ард нийтийн санал асуулга «О республиканском референдуме» -ын тухай хуулийн 34 дүгээр заалт)

				(холбогдох) хуулийг нь Казахстаны Ерөнхийлөгч батламжилсны дараа хүчин төгөлдөр болно. Тогтоолд Мажилисын дарга гарын үсэг зурна. - Парламентын Дэг батлагдсан өдрөөсөө эхлэн хүчин төгөлдөр. - Парламентын Сенатын Дэгийг батлагдсан өдрөөс нь эхэлж мөрдөнө. - Мөн зарим тогтоолыг албан ёсоор нийтлэгдсэн өдрөөс нь дагаж мөрдөх зэрэг бусад тухайлсан тодорхой зохицуулалттай.	
	Татварын агуулгатай хууль тогтоомжуудыг хэвлэн нийтлэхдээ.		- Засгийн газраас гаргасан журмын дагуу сонгон шалгаруулалтад эрх авсан үндэсний хэмжээний сонин хэвлэлүүдэд төрийн хуулийг албан ёсоор нийтлүүлнэ.	- Татварын хувь хэмжээг тогтоосон, өөрчилсөн хууль тогтоомжийг тухайн оны 12 дугаар сарын 1 –нээс өмнө батлах бөгөөд тэдгээрийн мөрдөж эхлэх хугацааг дараа оны 1 дүгээр сарын 01 –ний өдрөөс өмнө байхаар тогтоохгүй. ⁷⁹	
19	Герман	-Үндсэн хуулийн 82-р зүйл. ⁸⁰ -Эрхзүйн актыг болон танилцуулах хууль ⁸¹	Үүнд: 1. Бүндэстэй (хэрэв зөвшилцөх хууль бол Холбооны зөвлөл) батласны дараа холбооны хуулинд Холбооны канцлер болон холбогдох сайд хоёул гарын үсэг зурна. 2. Түүний дараа Холбооны ерөнхийлөгч эх хувьд гарын үсэг зурах замаар ёсчлох үйл явдал болно. Ерөнхийдөө энэ оноогоор хуулийн огноог тодорхойлдог. 3. Уг хуулийг Холбооны хэвлэх цех үйлдвэрээс түгээн тараана. 4. Тунхагийн өдрийг хэвлэгдэн гарсан өдрөөр тооцно. Өөрөөр хэлбэл, хэвлэгдэн гарсан “Хуулийн хуудас”-ын дугааруудыг Шууданд хүлээлгэж өгсөн өдөр. Энэ огноог “Хуулийн хуудас”-ын тухайн дугаарын толгой мөрөнд бичсэн байна. 5. Холбооны хуулийн хүчинтэй болох хугацааг ихэвчлэн хууль дотор нь яв цав заасан байдаг. 6. Хэрэв ингэж заагаагүй бол хууль нь “Хуулийн хуудас”-наа хэвлэгдэн гарснаас хойш 14 хоногийн дараа хүчин төгөлдөр болно.	1. Бүндэстэй (хэрэв зөвшилцөх хууль бол Холбооны зөвлөл) батласны дараа холбооны хуулинд Холбооны канцлер болон холбогдох сайд хоёул гарын үсэг зурна. 2. Түүний дараа Холбооны ерөнхийлөгч эх хувьд гарын үсэг зурах замаар ёсчлох үйл явдал болно. Ерөнхийдөө энэ оноогоор хуулийн огноог тодорхойлдог. 3. Уг хуулийг Холбооны хэвлэх цех үйлдвэрээс түгээн тараана. 4. Тунхагийн өдрийг хэвлэгдэн гарсан өдрөөр тооцно. Өөрөөр хэлбэл, хэвлэгдэн гарсан “Хуулийн хуудас”-ын дугааруудыг Шууданд хүлээлгэж өгсөн өдөр. Энэ огноог “Хуулийн хуудас”-ын тухайн дугаарын толгой мөрөнд бичсэн байна. 5. Холбооны хуулийн хүчинтэй болох хугацааг ихэвчлэн хууль дотор нь яв цав заасан байдаг. 6. Хэрэв ингэж заагаагүй бол хууль нь “Хуулийн хуудас”-наа хэвлэгдэн гарснаас хойш 14 хоногийн дараа хүчин төгөлдөр болно.	Германы “Холбооны Хуулийн Хуудас” (Bundesgesetzblatt) ⁸² бол ХБНГУ-ын нийтийн ⁸³ тунхагийн ⁸⁴ хуудас юм. Түүнийг Бонн дахь Холбооны Хуульзүйн Яам эрхлэн нийтэлж, ⁸⁵ Холбооны Зар мэдээний ⁸⁶ Хэвлэх үйлдвэр ⁸⁷ хэвлэж түгээдэг.
20	Австри	Холбооны хуулийн хуудасны тухай хууль, 1985	1986 онд оруулсан өөрчлөлтийн дагуу 1997 оноос эхлэн уг хуудас нь 3 хэсгээс бүрдэх болсон. Үүнд: 1. Холбооны хууль I хэсэг 2. Яамдын тогтоол шийдвэр (II хэсэг) /Хоёрдогч эрхзүйн акт ⁸⁸ 3. Төрийн гэрээ хэлэлцээр (III хэсэг) /Үндэстнүүдийн эрхзүй /Олон улсын хууль] -Анх Австрийн төрийн хэвлэх үйлдвэр, дараа нь “Print Media Austria” хувьцаат компанид хэвлэгддэг байсан хэвлэмэл хувийг 2004 оноос хойш халж, “RIS” ⁸⁹ (Холбооны эрхзүйн мэдээллийн систем) системд он-лайн нийтлэгдсэн хувийг албан ёсны хувь гэж үздэг болсон. Энэ нь тухайн үедээ евролод цорын ганц бөгөөд анхны тохиолдол байв. Үүнийг 2004 оны “Зарлан тунхагийг шинэчлэх тухай хууль”-ийн дагуу хийж гүйцэтгэсэн болно. Техникийн түвшинд, он-лайн зарлан тунхаг нь цахим гарын үсэг хэрэглэгснээр боломжтой болжээ. RIS системээр 1920-1938 он болон 1945-аас 2003 он хүртэлх хуулиудыг хайж олох боломжтой.		

⁷⁹ (Казахстан Улсын Татварын .. тухай хууль (2001, №209-II) -ийн 3 дугаар заалт)
⁸⁰ Professor Dr. Christoph Groepi, Universitaet des Saarlands, „Jura“ 1995, S. 641-643
⁸¹ Gesetz ueber die Verkueundung von Rechtsverordnungen und Bekanntmachungen, 30.01.1950
⁸² Bundesgesetzblatt (Deutschland) https://de.wikipedia.org/wiki/Bundesgesetzblatt_%28Deutschland%29
⁸³ public-angliar: ueffentlich-germanaar
⁸⁴ Promulgation-angliar: Verkuendung-germanaar
⁸⁵ Publication-angliar: Herausgabe-germanaar
⁸⁶ Anzeige-germanaar
⁸⁷ Verlag-germanaar
⁸⁸ Rechtsinformationssystem der Republik Uesterreich <http://en.io.gov.molinks/record/29.aspx>
⁸⁹ Rechtsinformationssystem des Bundes-germanaar

ХАВСРАЛТ

Олон улсын гэрээ хэлэлцээрийг бүртгэх, нийтлэх тухай олон улсын эрх зүйн акт**1. НҮБ-ын дүрэм⁹⁰ (Charter of the United Nations)**

XVI бүлэг: Бусад заалт

102 дугаар зүйл.

1. Энэхүү дүрэм хүчин төгөлдөр болсноос хойш Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын аль ч гишүүний байгуулсан аливаа гэрээ болон олон улсын хэлэлцээрийг Нарийн бичгийн дарга нарын газарт аль болохоор шуурхай бүртгүүлж, тэндээс хэвлэн нийтлүүлж байвал зохино.
2. Энэ зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасны дагуу бүртгүүлээгүй аливаа гэрээ буюу олон улсын хэлэлцээрт оролцогч этгээд Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын аль ч байгууллагад тийм гэрээ буюу хэлэлцээрийг иш татах ёсгүй.

103 дугаар зүйл.

Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын гишүүдийн энэхүү дүрмээр хүлээсэн үүрэг олон улсын өөр ямар нэг хэлэлцээрээр хүлээсэн үүрэгтэй нь харшлах тохиолдолд энэхүү дүрмээр хүлээсэн үүрэг нь давуу хүчинтэйд тооцогдоно.

2. Олон улсын гэрээний эрх зүйн тухай венийн конвенц (The Vienna Convention on the Law of Treaties (VCLT))

1969 оны 5 дугаар сарын 23-ны өдөр.

33-р зүйл. Эх бичвэрийн адил хүчинтэй байх нь хоёр буюу хэд хэдэн хэлээр тогтоогдсон гэрээг тайлбарлах

1. Хэрэв гэрээний эх бичвэр адил хүчинтэй байх нь хоёр буюу хэд хэдэн хэлээр тогтоогдсон бөгөөд эдгээр эх бичвэрийн хооронд зөрөө гарсан тохиолдолд тодорхой ямар нэг эх бичвэр давамгайлах хүчинтэй байна гэж гэрээнд заагаагүй буюу оролцогчид тохиролцоогүй бол хэл тус бүр дээрх эх бичвэр адил хүчинтэй байна.
2. Адил хүчинтэй нь тогтоогдсон хэлээс өөр хэлээрх гэрээний хувийг, хэрэв энэ тухай гэрээнд заасан буюу энэ талаар гэрээнд оролцогчид тохиролцсон тохиолдолд л, адил хүчинтэй эх бичвэр гэж үзнэ.
3. Гэрээний нэр томьёо нь адил хүчинтэй эх бичвэр бүрт ижил утгатай байх шаардлагатай.
4. Хэрэв адил хүчинтэй эх бичвэрүүдийг харьцуулахад гарсан утгын зөрөөг 31, 32 дугаар зүйлийг хэрэглэн арилгаж чадахгүй бол 1-д заасны дагуу ямар нэг тодорхой эх бичвэрийг давамгайлах хүчинтэй байхаар тогтоосноос бусад тохиолдолд гэрээний объект, зорилгыг харгалзан дээрх эх бичвэрүүдэд илүү тохирч байгаа утгыг хэрэглэнэ.

77-р зүйл. Гэрээ хадгалагчийн үүрэг

1. Хэрэв гэрээнд өөрөөр заагаагүй буюу хэлэлцэн тохирогч улсууд өөрөөр тохиролцоогүй бол гэрээ хадгалагч дор дурдсан үүрэгтэй байна:
 - а/ гэрээний жинхэнэ эх бичвэр, гэрээ хадгалагчид гардуулсан бүрэн эрхийн үнэмлэхийг хадгалах;
 - б/ гэрээний жинхэнэ эх бичвэрээс баталгаатай хуулбар бэлтгэх, гэрээгээр зааж болох аль нэг хэлээр гэрээний эх бичвэрийг бэлтгэх, түүнчлэн тэдгээрийг оролцогч улсууд болон оролцох бүхий улсуудад илгээх;
 - в/ гэрээнд гарын үсэг авах, гэрээтэй холбогдсон баримт бичиг, мэдэгдэл, мэдээг хүлээн авах, хадгалах;

⁹⁰ <http://www.un.org/en/sections/un-charter/chapter-xvii/index.html>

- г/ гэрээнд хамаарах гарын үсэг, баримт бичиг, мэдэгдэл буюу мэдээ нь зохих хэлбэр, журмааг үйлдэгдсэн эсэх тухай асуудлыг судлах, шаардлагатай тохиолдолд энэ асуудлыг холбогдох улсад мэдэгдэх;
 - д/ гэрээнд хамаарах баримт бичиг, мэдэгдэл болон мэдээний талаар оролцогчдод болон оролцох эрх бүхий улсуудад мэдэгдэх;
 - е/ гэрээ хүчин төгөлдөр болоход шаардагдах тооны гарын үсэг, батламж жуух бичиг буюу хүлээн зөвшөөрсөн, баталсан буюу нэгдэн орсон тухай баримт бичгийг хүлээн авсан буюу хадгалуулсан тухай гэрээнд оролцох эрх бүхий улсуудад мэдэгдэх;
 - ё/ Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын нарийн бичгийн дарга нарын газарт гэрээг бүртгүүлэх;
 - ж/ энэхүү Конвенцийн бусад заалтад дурдсан үүргийг гүйцэтгэх.
2. Гэрээ хадгалагчийн үүргийг биелүүлэхтэй холбогдон гэрээ хадгалагч болон өөр ямар нэг улсын хооронд саналын зөрөө гарсан тохиолдолд гэрээ хадгалагч уг асуудлыг гэрээнд гарын үсэг зурсан улсууд болон хэлэлцэн тохирогч улсуудад, эсхүл холбогдох тохиолдолд, сонирхогч олон улсын байгууллагын эрх бүхий байгууллагад мэдэгдэж байна.

79-р зүйл. Гэрээний эх бичвэр буюу баталгаатай хуулбар дахь алдааг залруулах

1. 1Гэрээний эх бичвэрийн адил хүчинтэйг тогтоосны дараа гэрээнд гарын үсэг зурсан болон хэлэлцэн тохирогч улсууд гэрээний эх бичвэрт алдаа байгааг нийтээр зөвшөөрсний үндсэн дээр тогтоосон бөгөөд тэд өөр арга хэрэглэхээр шийдвэрлээгүй бол, алдааг дор дурдсан замаар залруулна:
- а/ гэрээний эх бичвэрт холбогдох залруулга оруулж, эрх олгогдсон төлөөлөгчид зохих ёсоор үзэглэх;
 - б/ оруулахаар тохиролцсон залруулгыг агуулсан баримт бичгийг зохиох, эсхүл ийм баримт бичгийг солилцох;
 - в/ жинхэнэ эх бичвэрийг боловсруулсан журмаар гэрээний залруулсан эх бичвэрийг бүхэлд нь зохиох.
2. Хэрэв энэ нь гэрээ хадгалагчид хадгалуулах ёстой гэрээ бол, гэрээ хадгалагч алдааны тухай, түүнчлэн алдааг залруулах тухай саналын талаар гарын үсэг зурсан улсууд болон хэлэлцэн тохирогч улсуудад мэдэгдэж, энэ саналын эсрэг татгалзал гаргаж болох хугацааг тогтооно. Хэрэв энэ хугацааг дуусахаас өмнө:
- а/ татгалзал гараагүй бол гэрээ хадгалагч гэрээний эх бичвэрт залруулгыг оруулан үзэглэж, энэ тухай протокол үйлдэж хуулбарыг гэрээнд оролцогч улсууд болон оролцох эрхтэй улсуудад илгээнэ;
 - б/ татгалзал гарсан бол түүнийг гэрээнд гарын үсэг зурсан улсууд болон хэлэлцэн тохирогч улсуудад гэрээ хадгалагч мэдэгдэнэ.
3. Эх бичвэрүүдийн адил хүчинтэйг хоёр болон хэд хэдэн хэлээр тогтоосны дараа тэдгээр эх бичвэрийн хооронд зөрөө гарсан бөгөөд түүнийг нийтээр зөвшөөрсний үндсэн дээр залруулах ёстой тохиолдолд 1, 2-т дурдсан журмыг мөн хэрэглэнэ.
4. Гэрээнд гарын үсэг зурсан улсууд болон хэлэлцэн тохирогч улсууд өөрөөр шийдвэрлээгүй бол залруулсан эх бичвэр нь алдаатай эх бичвэрийг ad initio орлож чадна.

80-р зүйл. Гэрээг бүртгүүлэх, нийтлэх

1. Гэрээг хүчин төгөлдөр болсны дараа бүртгүүлэх буюу хэрэгт хадгалуулах, тухайн тохиолдлоос хамааран жагсаалтад оруулах болон нийтлүүлэхээр Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын нарийн бичгийн дарга нарын газарт хүргүүлнэ.

2. Гэрээ хадгалагчийг томилсноор дээрх заалтад дурдсан үйлдлийг гүйцэтгэх бүрэн эрхийг түүнд олгоно.
5. Бүртгэгдсэн гэрээний эх бичвэрийг залруулсан тухай Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын нарийн бичгийн дарга нарын газарт мэдэгдэж байна.
6. Хэрэв гэрээний баталгаатай хуулбарт алдаа илэрвэл гэрээ хадгалагч түүнийг залруулсан тухай протокол үйлдэж, хуулбарыг гэрээнд гарын үсэг зурсан болон хэлэлцэн тохирогч улсуудад илгээнэ.

*Гадаадын зарим орны олон улсын гэрээ хэлэлцээрийн хэвлэн нийтлэх,
албан ёсны орчуулгын талаарх эрх зүйн акт*

Хүснэгт 2

№	Улсын нэр	Хууль эрх зүйн акт	Хэвлэн нийтлэх	Албан ёсны орчуулгыг хариуцах байгууллага
1.	ОХУ	“Оросын Холбооны Улсын олон улсын гэрээний тухай” Холбооны хууль ⁹¹ , хэсэг 3, зүйл 28	Хүчин төгөлдөр болсон олон улсын гэрээг албан ёсоор Олон улсын мэдээ сэтгүүлд нийтэлж, “Эрх зүйн мэдээллийн албан ёсны интернет портал”-д байршуулна.	Тус хуулийн дагуу ОХУ-ын олон улсын гэрээний эх бичмэлийг хадгалагч буюу depositary нь Гадаад хэргийн яам бөгөөд олон улсын гэрээний албан ёсны орчуулгын эх бичмэлийг хадгалагч хариуцахаар заажээ.
2.	Молдав	–“Албан ёсны эрх зүйн актууд хүчин төгөлдөр болох, хэвлэн нийтлэх журмын тухай” хууль –“Олон улсын гэрээний тухай” хууль ⁹²	Олон улсын гэрээ хүчин төгөлдөр болсноос хойш 10 хоногийн дотор “Официальный монитор”-т нийтлэнэ.	Молдав улсын төрийн хэл дээр хийсэн олон улсын гэрээний орчуулгыг тус улсын Гадаад хэрэг, европын интеграцийн яам гэрчилнэ, уг орчуулгын үнэн зөв байдлыг олон улсын гэрээ байгуулах үйл ажиллагааг хариуцдаг байгууллага хангана.
3.	Финланд	Финландын Дүрэм журмын тухай хууль, бүлэг 2, зүйл 14	Финланд улс олон улсын гэрээ хэлэлцээрт нэгдэн орсон нь хүчин төгөлдөр болж мэдэгдсэн даруйд нь “The Statutes of Finland” цувралд хэвлэн нийтлэнэ.	Олон улсын гэрээ хэлэлцээр, хуулийн орчуулгыг Финландын Хууль зүйн яам хариуцдаг. Албан ёсны орчуулгын эх хувь Хууль Зүйн Яам-д хадгалагдана.
4.	Хорват	Парламентын тухай хуулийн 169 дүгээр зүйл ⁹³	Хорватын нэгдэн орсон олон улсын гэрээ, конвенцыг төрийн төв хэвлэл Narodne novine болон Parliament's bulletin сэтгүүлд хэвлэн нийтлэнэ.	Гадаад харилцааны яам
5.	Унгар	Үндсэн хууль, Fundamental law Article Q ⁹⁴	Олон улсын гэрээг Гадаад харилцааны яам Унгарын хууль эрх зүйн баримт бичиг хэвлэн нийтлэх журмыг баримтлан албан ёсны “Hivatalos Írtesntő” сэтгүүлд нийтлэнэ.	Гадаад харилцааны яам

⁹¹ Федеральный закон “О международных договорах Российской Федерации”. Consultant.ru

⁹² Закон “О международных договорах Республики Молдова”. base.spinform.ru

⁹³ <http://www.sabor.hr/acts-of-parliament>

⁹⁴ www.constituteproject.org/w.constituteproject.org

6.	Украин	<i>Украины Олон улсын гэрээний тухай хуулийн 21-р зүйл</i>	-Олон Улсын гэрээг “Украин улсын олон улсын хүчин төгөлдөр гэрээ хэлэлцээр”-ийн <i>эмхэтгэлд болон албан ёсны бусад хэвлэлд украин хэл дээр нийтэлнэ</i> ; -Украины хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа Олон улсын гэрээ нь Эрхзүйн баримт бичгийн үндэсний реестр –т зохих журмын дагуу бүртгэгдсэн байна.	-Олон улсын гэрээг украин хэл рүү хөрвүүлэх асуудлыг Гадаад харилцааны яам хариуцна. -Олон улсын гэрээний депозитарын үүргийг Украины гадаад харилцааны яам гүйцэтгэнэ.
7.	Казахстан	Ерөнхийлөгчийн 1995 оны 2679 дүгээр зарлигийн 27 дугаар зүйл	-Олон улсын гэрээ ⁹⁵ ний хүчин төгөлдөр үйлчилж эхлэх хугацаа нь талуудын харилцан тохирсон товоор, эсхүл, тухайн гэрээний дотор заасан хугацаагаар тодорхойлогдоно. Казахстан Улсын олон улсын гэрээ (бюллетень) сэтгүүлд болон Төр засгийн мэдээллийн албан ёсны сонин сэтгүүлд тус тус нийтлэгдэнэ.	-“Гэрээний баталгаажсан (депозитарийн нотолсон) эхийн (талуудын албан ёсны хэл дээрх) хуулбар гадаад харилцааны яаманд хадгалагдах”-аар тусгагдсан байна. ⁹⁶
8.	Герман	<p>Германд хуулиудыг тухайн асуудлыг хариуцсан яам буюу тэдгээрийн харьяа газруудын хэлний үйлчилгээ эрхэлсэн нэгж нь хэн нэгэнтэй (ихэвчлэн профессор, доктор) хамтарч бусад хэл рүү хөрвүүлдэг юм байна. Жишээ нь: <i>Германы Үндсэн хуулийг Германы Бундэстагийн гадаад хэлний албатай хамтран професор Кристьян Томушат, професор Доналд Кюри нар⁹⁷, Эмийн бүтээгдэхүүний тухай хуулийг Холбооны эрүүл мэндийн, харин Төсвийн тухай хуулийг Холбооны сангийн яамны гадаад хэлний алба тус тус ангил хэлнээ хөрвүүлжээ.</i></p> <p>-Харин зарим нэр томъёог Холбооны гадаад харилцааны яам дэлхийн 30 шахам хэл рүү хөрвүүлсэн⁹⁸ байна. Үүнд азиас хятад, япон, солонгос (Өмнөд болон Хойд Солонгосын) гэсэн зүүн азийн 4 хэл, мөн араб, ховрой гэсэн нийт 6 хэл багтсан байна.</p> <p>Эрхзүйн актын орчуулга хөрвүүлэлтийн талаар тодруулга: НҮБ-ын албан ёсны хэл нь араб, хятад, англи, франц, орос, испани гэсэн 6 хэл бөгөөд англи, франц хоёр хэлийг ажлын хэлээр ашигладаг⁹⁹. НҮБ-ын ЕНБД-ын Тамгын газар луу дээрх 2 ажлын хэлийн аль нэгээр хандах ба харин ЕНБД-ын ТГ-аас гарч буй бүх албан ёсны мэдээлэл дээрх 2 хэлээр нэгэн зэрэг гарч байдаг. -НҮБ дэх Герман хэлний орчуулгын алба¹⁰⁰ нь хамгийн чухал бичиг баримтуудыг маш ахар хугацаанд герман руу орчуулж байдаг. Тус албыг Герман, Австри, Швейцар, Лихтенштейн болон Белеи гэсэн 5 улс хамтран санхүүжүүлдэг байна¹².</p>		

⁹⁵ Харьцуулсан тодруулга

Олон улсын гэрээг нийтлэх, түүний хүчин төгөлдөр болох хугацааг тодорхойлох, гэрээний промультацийн болон албан ёсны орчуулгын асуудал дэлхийн улс орнуудад Олон улсын эрхзүйн нийтлээр хүлээн зөвшөөрсөн хэм хэмжээгээр зохицуулагддаг.

Олон улсын гэрээ нь гэрээнд заасан, эсхүл хэлэлцээрт оролцсон талуудын тохиролцсон хугацаанд хүчин төгөлдөр болдог тул гэрээнд ийм заалт байхгүй, эсхүл талууд энэ талаар тусгайлсан тохиролцоогүй бол Олон улсын гэрээний эрх зүйн тухай Венцийн 1969 оны Конвенцийн 24 дүгээр зүйлд зааснаар гэрээнд оролцогч улс орон бүр гэрээг заавал даган биелүүлэхийг хүлээн зөвшөөрснөө илэрхийлсэн тохиолдолд гэрээ хүчин төгөлдөр болно.

Олон улсын гэрээг байгуулсан, эсхүл түүнд нэгдэн орсон улсын хувьд гэрээ хүчин төгөлдөр болох журмыг гэрээнд тусгайлан заасан байвал олон улсын гэрээг өөрөө хүчин төгөлдөр болсон хэдий ч тухайн улс орны хувьд зөвхөн энэ журмын дагуу хүчин төгөлдөр болно.

Монгол Улсын Олон улсын гэрээний тухай хуулийн 25 дугаар зүйлийн 1 -д “Монгол Улсын Их Хурлаар соёрхон баталсан олон улсын гэрээг нийтлэхдээ Монгол Улсын хууль нийтлэх журам, олон улсын бусад гэрээг нийтлэхдээ Засгийн газрын тогтоол нийтлэх журмыг тус тус баримтлана” гэж тус тус заасан нь бий. Монгол Улсын Олон улсын гэрээний 25 дугаар зүйлийн 2-т “олон улсын гэрээг гадаад харилцааны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас эрхлэн тусгай эмхтгэл болгон хэвлэнэ” гэж заасан. Гадаад хэргийн яамнаас олон улсын гэрээг албан ёсоор орчуулсан хэийг “Төрийн мэдээлэл” сэтгүүлд хэвлэн нийтэлснийг “олон улсын гэрээний албан ёсны нийтлэл” гэж үзнэ.

Улсын Дээд Шүүхийн хууль тайлбарласан тогтоол (2008, №09) –д “Гадаад хэргийн яамны гэрээ, эрх зүйн газар, Монгол Улсын олон улсын гэрээний албан ёсны орчуулга, гэрээний жагсаалт, тэдгээрийн хүчинтэй байх хугацаа, хүчин төгөлдөр болсон хугацаа, Монгол Улсын нэгдэн орсон хугацаа, албан ёсоор хэвлэн нийтлэгдсэн байдал зэрэг асуудлаар” (шаардлагаатай тохиолдолд) албан ёсны мэдээлэл гаргана; гэж үүрэгжүүлсэн байдаг.

⁹⁶ Олон улсын гэрээний тухай Казахстан улсын хууль (2005, № 54-III) –ийн 5 дугаар зүйлийн 6- хэсэг:

⁹⁷ Basic Law for the Federal Republic of Germany http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_gg/

⁹⁸ Terminologie http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Infoservice/Terminologie/Uebersicht_node.html

⁹⁹ UN-Sprachen-repmanaap <http://www.lexas.net/sprachen/un-sprachen.asp>

¹⁰⁰ Deutsche Bbersetzungsdienst-repmanaap <http://www.un.org/Depts/german/>

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ

- Федеральный закон «О порядке опубликования и вступления в силу федеральных конституционных законов, федеральных законов, актов палат Федерального Собрания». www.pravo.gov.ru
- Закон Молдовы "О порядке опубликования и вступления в силу официальных актов". <http://base.spinform.ru>
- The constitution of Finland and parliament's rules of procedure https://www.eduskunta.fi/FI/tietoaeduskunnasta/julkaisut/Documents/ekj_3+2013.pdf -
- Constitution of Finland - https://www.constituteproject.org/search?lang=en&compare=Finland_2011
- Act on The Statutes of Finland (188/2000) - <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2000/en20000188.pdf>
- Statutory Instruments Act R.S.C., 1985, c. S-22 - <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/S-22/>
- Олон улсын гэрээ хэлэлцээрийг бүртгэх, нийтлэх тухай олон улсын эрх зүйн акт <http://www.legalinfo.mn/law/details/1214>
- Rechtsinformationssystem des Bundes-германаар
- Федеральный закон «О порядке опубликования и вступления в силу федеральных конституционных законов, федеральных законов, актов палат Федерального Собрания». www.pravo.gov.ru
- Закон Молдовы "О порядке опубликования и вступления в силу официальных актов". <http://base.spinform.ru>
- Singapore Attorney-General's Chamber, Legislative division
- The e-Publication Group is responsible for maintaining the Legislation Editing and Authentic Publishing System Versioned Legislation Database (LEAP-VLDB) and the Singapore Statutes Online website to ensure 24/7 online public access to Singapore's written laws.
- https://www.agc.gov.sg/What_We_Do/Legislation_Division/Legislation_Division.aspx
- The constitution of Finland and parliament's rules of procedure - https://www.eduskunta.fi/FI/tietoaeduskunnasta/julkaisut/Documents/ekj_3+2013.pdf
- Act on The Statutes of Finland (188/2000) <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2000/en20000188>.
- Statutory Instruments Act R.S.C., 1985, c. S-22 - <http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/S-22/>
- https://www.constituteproject.org/constitution/Bulgaria_2007?lang=en
- <http://www.parliament.bg/en/rulesoftheorganisations>
- http://www.srbija.gov.rs/cinjenice_o_srbiji/ustav.php?change_lang=en
- <http://www.parlament.gov.rs/national-assembly/important-documents/rules-of-procedure-%28consolidated-text%29/entire-document---rules-of-procedure.1424.html>
- <http://statutes.agc.gov.sg/aol/search/display/view.w3p;page=0;query=DocId%3A%22cf2412ff-fca5-4a64-a8ef-b95b8987728e%22%20Status%3Ainforce%20Depth%3A0;rec=0;whole=yes>